

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Hur påverkar de nya finansiella bestämmelserna den europeiska banksektorn?" (yttrande på eget initiativ)

(2012/C 299/02)

Föredragande: **Anna NIETYKSZA**

Medföredragande: **Pierre GENDRE**

Den 14 juli 2011 beslutade Europeiska ekonomiska och sociala kommittén att i enlighet med artikel 29.2 i arbetsordningen utarbeta ett yttrande på eget initiativ om

"Hur påverkar de nya finansiella bestämmelserna den europeiska banksektorn?".

Rådgivande utskottet för industriell omvandling, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 11 juni 2012.

Vid sin 482:a plenarsession den 11–12 juli 2012 (sammanträdet den 12 juli) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 135 röster för, 2 röster emot och 5 nedlagda röster.

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Banksektorn, som i genomsnitt står för 5 % av EU:s BNP, bör ha som sin huvudsakliga uppgift att finansiera realekonomin, i synnerhet innovativa företag och tillväxten inom små och medelstora företag som utgör en drivkraft för den europeiska ekonomin, samt att trygga spararnas besparingar.

1.2 EESK välkomnar Europeiska kommissionens och medlemsstaternas ansträngningar att stärka banksektorn och förhindra nya finansiella kriser genom att minska riskerna och mildra deras följder.

1.3 EESK anser att man måste dra lärdom av de senaste ekonomiska och finansiella kriserna och anta en ny strategi med målet att göra de nationella, europeiska och internationella myndigheternas övervakning effektivare och tilldela finansinstituten större ansvar.

1.4 EESK stöder de åtgärder som syftar till att stärka bankernas kapitalstruktur och deras kapacitet att finansiera ekonomin, och varnar bankledningarna för frestelsen att eftersträva mycket kortsiktiga vinster och utföra spekulativ verksamhet som destabiliserar marknaderna.

Bankledningarnas samt de nationella, europeiska och interna banktillsynsorganens ansvar måste fastställas på ett tydligt och bättre sätt, för att främja ett etiskt agerande som grundar sig på överskådliga regler.

1.5 EESK vill uppmärksamma de svårigheter som anhopningen av regleringsåtgärder innebär och de utmaningar som de 8 000 europeiska bankerna måste hantera för att kunna finansiera ekonomin i en svår ekonomisk situation i ett Europa där det råder en skuld kris vars omfattning och följder ännu inte är under kontroll.

1.6 De europeiska bankerna ställs inför ökad konkurrens från banker i tredjeländer, som i sina ursprungsländer inte utsätts för samma lagstiftnings- och regleringsbördor som bankerna i Europa.

1.7 Åtgärderna för att stärka kapitalstrukturen omfattar större eget kapital av högre kvalitet, bättre risktäckning, införande av en skuldsättningskvot och ett nytt synsätt på likviditet. Dessa åtgärder kan komma att påverka bankernas balansräkningar och i hög grad minska deras lönsamhet.

1.8 Bankerna har därför en tendens att bli mindre i syfte att öka stabiliteten, inrikta sig på den mest lönsamma verksamheten och begränsa utbudet på finansiella tjänster i syfte att minska riskerna.

Vissa förespråkar en återgång till verksamhetens rötter, nämligen att ta emot insättningar från kunderna, skydda spararna och finansiera realekonomin.

1.9 EESK anser att det är önskvärt att man gradvis återgår till en situation där bankernas kommersiella verksamhet åtskiljs från deras finansierings- och investeringsverksamhet. Den pågående globala krisen visar att ett globalt finanssystem som baserar sig på obegränsad liberalisering innebär risker för att man förlorar kontrollen på grund av att marknaderna missbrukar denna frihet:

— De multinationella finansgrupperna har vuxit sig så stora att styrningen av dem samt tillsynsmyndigheternas övervakning och kreditvärderingsinstitutens bedömning av dem har blivit så svår att den är föga trovärdig.

— Finansinstrumenten kan inte längre kontrolleras. Även om man i princip inte motsätter sig finansiella innovationer är det oacceptabelt att en finansiell produkt fritt och med mycket begränsad insyn kan cirkulera på den internationella marknaden utan att man känner till de risker som är kopplade till produkten eller vem som har det slutliga ansvaret för den.

1.10 De nya skyldigheterna i fråga om eget kapital, framför allt att höja andelen eget kapital av mycket hög kvalitet till 9 % som gäller 60 systembanker fr.o.m. den 30 juni 2012 och övriga banker med början mellan 2015 och 2018, skulle kunna få ödesdigra följder för de lokala bankerna och för kooperativa banker, som i allmänhet välkomnar små och medelstora företag och mikroföretag som kunder. Kapitalkraven får inte diskriminera en viss grupp banker.

1.11 Om det blir svårt för bankerna att få fram kapital blir det besvärligare för små och medelstora företag att få tillgång till nödvändig finansiering. Man bör undvika en kreditbegränsning och en höjning av bankavgifterna. EESK uppmanar kommissionen, Europeiska bankmyndigheten och de nationella tillsynsmyndigheterna att se till att de små bankernas kapitalutfertar anpassas till deras ekonomiska modell.

1.12 Tillsynsreglerna medför redan att krediterna minskar och blir dyrare för små företag, framför allt unga företag, innovativa företag och företag med större risker. Europa kommer inte att kunna uppnå målen för Europa 2020-strategin, den digitala agendan, ett "molnaktivt" Europa (*Cloud-active Europe*), Energifärdplanen för 2050 eller småföretagsakten om den finansiering som är avsedd för små och medelstora företag minskar till följd av tillämpningen av de nya tillsynsåtgärderna.

EESK uppmanar kommissionen att mycket noga följa utvecklingen av krediter och bankavgifter för företag och privatpersoner.

1.13 Åtgärderna för att göra de nationella, europeiska och internationella myndigheternas tillsyn av marknaderna mer effektiv kommer att få stor inverkan på bankernas organisation och interna kontroller, samt leda till ett ökat ansvar för ledningen och en skyldighet att noggrannare utvärdera avkastningen på eget kapital och förbättra riskhanteringen. Då bankerna utarbetar sina försäljningsprognoser och strategier för utveckling av produkter och värdepappersportföljer måste de ta hänsyn till avkastningen och utvärdera det egna kapitalets absorptionsförmåga. Detta kommer att leda till en strukturell omorganisation där IT-, kontroll- och riskhanteringsavdelningarna får större betydelse och fler anställda, på bekostnad av andra mer traditionella områden.

1.14 EU:s banker har över 3 miljoner anställda, varav den stora merparten arbetar med banktjänster till privatpersoner och mindre företag. Sedan början av 2011 har över 150 000 arbetstillfällen försvunnit och ett stort antal bankkontor har stängts. Ett antal prognoser visar att ytterligare 100 000 arbetstillfällen kommer att försvinna under 2012. EESK uppmanar kommissionen att främja en fördjupad sektorsvis social dialog och i samråd med arbetsmarknadens parter utarbeta initiativ som påverkar bankyrkets utveckling.

1.15 EESK hoppas att man vid genomförandet av de nya bestämmelserna beaktar de varierande förhållandena i olika medlemsstater, framför allt de nya medlemsstaterna vars kreditmarknader ännu inte har nått sin fulla potential och där de flesta bankerna ägs av stora europeiska och globala bankgrupper. För att förbättra resultaträkningen och fullgöra de nya skyldigheterna kan dessa bankgrupper frestas att överföra medel från sina dotterbolag och begränsa deras investeringar, vilket avsevärt minskar finansieringen av dessa länders ekonomi. EESK vill i detta sammanhang påminna om det åtagande om att inte minska likviditeten som gjorts inom ramen för Wieninitiativet. Det är nödvändigt att skydda vissa ursprungsmodeller, som exempelvis de kooperativa bankerna i Tyskland och Polen. Denna sektor omfattar fler än 300 banker enbart i Polen, och den djupgående reform som de nya bestämmelserna innebär kan inte genomföras utan en övergångsperiod.

1.16 Det är nödvändigt att förstärka Europeiska bankmyndighetens befogenheter för att gynna harmoniseringen. EESK erinrar om att den fria rörligheten för kapital garanteras på EU-nivå, medan bankernas insättningskydd och solvens faller under de nationella myndigheternas behörighetsområde. Medlemsstaternas kreditmarknader ser olika ut. I de länder där krediterna är otillräckligt utvecklade kan ett alltför snabbt uppnående av skuldsättningsnivån skapa en finansbubbla. Om tillsynsregler genomförs på ett enhetligt sätt på EU-nivå kommer de nationella myndigheterna inte att kunna ingripa tillräckligt snabbt. Det vore dock värdefullt att överväga det förslag som flera europeiska ledare lagt fram om att skapa en europeisk bankunion i syfte att på EU-nivå införa en systematisk övervakning av bankerna och en insättningsgaranti i fall av konkurs.

1.17 På global nivå riskerar de europeiska bankerna att bli allt mindre konkurrenskraftiga jämfört med sina konkurrenter. De banker som skaffar fram ytterligare egna medel får merparten av kapitalet från statliga investeringsfonder och banker i Asien och Mellanöstern. Det finns en verklig fara för att ägandet av banksystemen inom EU kommer att hamna utanför EU-medlemsstaternas kontroll. EESK uppmanar därför de europeiska myndigheterna att stärka insatserna för att samma tillsynsregler ska gälla internationellt, i syfte att uppnå verklig reglering på global nivå.

1.18 Den nya IT-tekniken, såsom e-banktjänster, banktjänster från hemmet, virtuella säkra transaktioner (elektroniska underskrifter) och datormoln, håller på att revolutionera de traditionella banktjänsterna. Det kommer att bli svårt för bankerna att finansiera realekonomin samtidigt som de ställs inför högre finansieringskostnader till följd av den nya tekniken samt lägre avkastning. EESK anser att alla aktörer inom banksektorn bör få hjälp och stöd vid denna djupgående förändring.

2. Bakgrund

2.1 Den finansiella krisen och dess följder för ekonomin har tvingat regeringarna och finansmyndigheterna att undersöka de djupliggande orsakerna till kollapsen av ett finansiellt system som man trodde var etablerat, väl reglerat och effektivt kontrollerat.

2.2 De första finansiella åtgärderna och valutaåtgärderna (betydande sänkning av basräntan, likviditet, statligt stöd) vidtogs som akuta nödsatser. De mer långsiktiga åtgärderna har syftat till att stärka marknadernas struktur och undvika framtida systemkriser, och de bestod därför av reglerings-, tillsyns- och skatteåtgärder. De överstatliga organisationerna – IMF, G-20, BIS, Europeiska kommissionen – har varit öppna för ömsesidigt samarbete, dock med vissa meningsskiljaktigheter.

2.3 Sedan krisen 2008 har EU antagit över 50 lagstiftningsåtgärder. 99 % av de föreslagna reformerna skulle ha genomförts i slutet av 2011 och ska träda i kraft 2013, med undantag för andelen bundet eget kapital, grupp ett (T1), som de 60 systembankerna ska ha genomfört senast den 30 juni 2012. För övriga banker träder denna bestämmelse i kraft mellan 2015 och 2018.

2.4 I Basel III-avtalet, som offentliggjordes i november 2010, krävs att bankerna ska ha större och bättre kapitalreserver för att kunna stå emot framtida kriser. Framför följande krävs:

- Ett kärnprimärkapital på 4,5 % och ett T1-kapital på 6 % av bankens riskviktade tillgångar.
- En obligatorisk kapitalbevarande buffert på 2,5 %.
- En icke-obligatorisk kontracyklisk kapitalbuffert som gör att de nationella tillsynsmyndigheterna kan kräva ett kapitaltillägg på 2,5 % under perioder med hög kreditillväxt.

Dessutom införs genom Basel III en minimiskuldsättningskvot på 3 % och två obligatoriska likviditetstäckningskvoter: den kortsiktiga likviditetstäckningskvoten som innebär krav på att banken ska ha tillräckligt högkvalitativa likvida tillgångar för att kunna täcka det totala likviditetsbehovet under 30 dagar, och den långsiktiga likviditetstäckningskvoten som innebär krav på att banken ska ha tillgång till stabil finansiering som är större än likviditetsbehoven under ett år.

2.4.1 Europeiska kommissionen föreslog i juli 2011 att Basel III skulle införlivas i ett fjärde kapitalkravsdirektiv (CRD IV) i syfte att stärka den europeiska banksektorn, samtidigt som bankerna uppmanas att fortsätta att finansiera den ekonomiska tillväxten. Kommissionen har emellertid inte tagit några konkreta initiativ för att främja kreditgivning.

2.5 Målet är att uppmuntra bankerna att ha större kapitalreserver för att kunna stå emot kriser samt att föreslå en ny ram som gör det möjligt för tillsynsmyndigheterna att övervaka banker och vidta åtgärder när de upptäcker risker.

2.6 CRD IV omfattar de områden som regleras genom det gällande direktivet för de nya kapitalkraven, men det måste genomföras på ett sätt som är anpassat till varje medlemsland.

2.7 Trots förseningarna och bristerna beträffande de antagna reglerna sker verkliga framsteg mot en ny reglering, även om vissa frågor fortfarande kvarstår:

- Kan de nya reglerna omfatta all finansiell praxis på global nivå?
- När väl regleringen av marknaderna har fastställts, kan man lita på att effektiva kontroller kommer att utföras?
- Kommer de nya reglerna att påverka och förändra situationen (strukturer, konsolidering, distributionsätt, personal) inom den europeiska banksektorn, som omfattar fler än 8 000 banker, och dess åtgärder för finansiering av ekonomin, dvs. krediter till företag, myndigheter och privatpersoner?

3. En försämrad finansiell och ekonomisk konjunktur

3.1 De europeiska bankerna står nu inför plötsliga lagstiftningsmässiga och konjunkturrelaterade förändringar som väcker farhågor om bankernas förmåga att utföra sin uppgift att finansiera ekonomin i en försämrad ekonomisk situation orsakad av skuldskrisen, som drabbat euroområdet särskilt hårt.

3.2 I och med genomförandet av Baselkommitténs bestämmelser (Basel III) är bankerna skyldiga att stärka sin kapitalbas, tillämpa mycket höga stabila nettofinansieringskvoter för långsiktig likviditet och inneha reservkapital.

3.3 De stresstester som bankerna har genomgått i två etapper har inte skingrat farhågorna om effekten av en betalningsinställelse i en eller flera medlemsstater i euroområdet.

3.4 Ett klimat som präglas av misstro råder inom det internationella finansiella samfundet, vilket har skapat likviditetsproblem på interbankmarknaden och fått bankerna att rikta in sig på de säkraste placeringarna.

3.5 Europeiska centralbanken (ECB) har i detta sammanhang ingripit två gånger. Den har erbjudit banksektorn en kreditkapacitet på sammanlagt 1 000 miljarder euro med en räntesats på 1 % och en löptid på tre år. Detta var nödvändigt för att kunna återupprätta förtroendet på interbankmarknaden och bevara kreditvolymen för ekonomin. En stor del av dessa medel har ändå återförts till ECB, medan en annan del har använts till köp av statsskulder. EESK anser att ECB bör skapa en mekanism för att kontrollera hur dessa medel används.

3.6 Behovet att återkapitalisera bankerna, vilket enligt Europeiska bankmyndighetens uppskattning skulle kräva över 100 miljarder euro, blir allt större.

3.7 Villkoren för beviljande av krediter till företag, särskilt små och medelstora företag, till myndigheter samt till privatpersoner blir allt strängare. Bankerna granskar de relaterade riskerna mycket noga, vilket leder till högre avgifter för denna finansiering. Samtidigt visar det sig vara ännu svårare för företag att få finansiering på de finansiella marknaderna. Denna situation underblåser tillsammans med åtstramningsåtgärderna prognoserna om svag tillväxt eller nolltillväxt, förutom i vissa sällsynta fall, för hela Europeiska unionen under 2012.

4. Kontroller och reglering av banksektorn

4.1 I detta sammanhang är det viktigt att komma ihåg subprime-krisen. Varningstecknen för utlösandet av subprime-krisen borde ha fått kontrollmyndigheterna att reagera. Ingen ifrågasatte lönsamheten hos en investering som var gynnsam för bankerna och deras kunder. FDIC påpekade dock faran med dessa produkter, men den amerikanska centralbanken vidtog inga åtgärder mellan 2002 och 2006.

4.2 Konkursen för banken Lehman Brothers hade kunnat undvikas om kontrollorganen i tid hade upptäckt att banken hade allvarliga likviditetsproblem. Faran med hypotekslån till 100 % av garantins värde som säljs i "paket" av finansiella mellanhänder upptäcktes inte heller. För att undvika framtida kriser måste man vidta åtgärder för personligt ansvar för finansinstituten ledning när det gäller bristen på lämplig övervakning.

4.3 Även om krisen utbröt på grund av alltför komplexa eller tvivelaktiga produkter, har det dessutom visat sig att kontrollorganen med stöd i de gällande bestämmelserna hade kunna förbjuda införandet av dessa produkter eller deras spridning.

De nya bestämmelserna kan inte helt säkert garantera att en ny kris kommer att undvikas, om kontrollmyndigheterna inte har tillräckliga medel för att de ska kunna utföra sitt uppdrag och om de interna kontrollerna fortsätter att vara ineffektiva.

4.4 Vid en avreglering av de finansiella marknaderna måste regeringarna uppfylla sina åtaganden om samarbete på internationell nivå för att undvika områden med olika bestämmelser.

4.5 Nya bestämmelser bör bygga på följande principer:

- a) Tillträdet till bankyrket kan vara fritt, men mycket strängare och effektivare kontroller av personer och av kapitalens ursprung bör genomföras.
- b) De yrkesverksamma som ansvarar för finansiella transaktioner ska vara godkända, reglerade och kontrollerade. Bankliknande verksamhet och skuggbanker bör ovillkorligen avskaffas.
- c) Nya finansiella produkter bör omfattas av ett system för godkännande och kontroll av de nationella och europeiska bankmyndigheterna.

4.6 Tillsynsmyndigheternas verksamhet bör regelbundet utvärderas av ett oberoende organ bestående av experter som inte längre har några yrkesmässiga förpliktelser inom finanssektorn. Vid utvärderingen bör man bland annat fästa särskild uppmärksamhet vid vilka följder deras beslut får för styrningen av bankerna.

5. Hur påverkas den europeiska banksektorn?

5.1 Bankerna är för närvarande utsatta för stora påfrestningar eftersom de måste omdefiniera sin företagsmodell till följd av de nya bestämmelserna. Den kombinerade effekten av bestämmelserna och det svåra finansiella och ekonomiska klimatet har lett till följande:

— En förstärkning av kapitalstrukturen vid alla finansinstitut, varav merparten redan tillämpar andelen bundet eget kapital, grupp ett (T1). Institutet tenderar att bli allt mindre för att öka stabiliteten (Fotnot: studie av KPMG, december 2011, *Evolving Banking Regulations, A long journey ahead – the outlook for 2012*).

— Bestämmelserna i Basel III och skyldigheten att tillämpa den stabila nettofinansieringskvoten för likviditet på längre sikt än en månad (NSFR) och likviditetstäckningskvoten för mindre än en månad (LCR) gör att det krävs mer eget kapital och ett likviditetsöverskott, i vissa fall fyra gånger så stort som bankernas lägsta likviditetsbehov. Dessa åtgärder kommer att inverka negativt på de finansiella resultaten och leda till att bankernas balansräkningar minskar.

— Problem med att utveckla lånestockarna under perioder med ekonomisk tillväxt till följd av den "kontracykliska bufferten". Trots den ökade efterfrågan på krediter måste bankerna möta de utmaningar som en högre kapitaltäckningsgrad innebär. Kreditportföljerna måste behålla en sådan buffert på kontrollmyndigheternas begäran. Den likviditetsbuffert som fastställts av de nationella kontrollorganen kan uppgå till så mycket som 2,5 % av kapitalkraven.

5.2 Allt detta får följande konsekvenser:

5.2.1 En avsevärd minskning av banksektorns genomsnittliga avkastning med mellan 10 % och i extremfallet 30 %, vilket i sin tur minskar investerarnas intresse för banksektorn och kapitaliseringen av de europeiska bankerna.

5.2.2 Minskad finansiering av företag och myndigheter samt dyrare krediter, särskilt för små och medelstora företag som ofta betraktas som företag med högre risk eftersom de inte kan uppvisa tillräckliga garantier eller medfinansiering.

5.2.3 En eventuell minskning av långsiktiga krediter, på grund av införandet år 2018 av den stabila nettofinansieringskvoten för långsiktig likviditet och av skuldsättningskvoten. Detta riskerar att inverka negativt på finansieringen av infrastrukturinvesteringarna.

5.2.4 En skyldighet att bättre utvärdera avkastningen av eget kapital och att hantera riskerna bättre. Bankerna måste utarbeta försäljningsprognoser och strategier för utveckling av bankprodukter och värdepappersportföljer, med hänsyn till avkastningen och en utvärdering av det egna kapitalets absorptionsförmåga.

5.2.5 Bankerna riskerar att få mycket höga kostnader för de revisioner och den rapportering som krävs för att följa de nya bestämmelserna och uppfylla de nationella och internationella kontrollmyndigheternas krav. Detta kommer att inverka på bankens organisation och leda till strukturella förändringar.

5.2.6 Beviljandet av krediter kommer att begränsas inom sektorer med privilegierad riskviktning. Dessutom kan införandet av en skuldsättningskvot (*leverage ratio*) på lång sikt leda till en begränsning av finansieringen till stater, lokala och regionala myndigheter och andra sektorer som omfattats av en privilegierad riskviktning.

5.2.7 Eftersom krediterna blir dyrare kan en del av verksamheten komma att överföras till institutioner som inte omfattas av dessa regler. Detta gynnar institutioner som bedriver bankliknande verksamhet – och beviljar privatpersoner krediter till mycket höga kostnader, ofta i kontanter – och vars verksamhet inte omfattas av lika stränga kontroller som de som gäller för banker.

5.3 De nya bestämmelserna omfattar utan åtskillnad både stora och små banker. De kan visa sig vara dåligt anpassade till vissa länder, exempelvis de nya medlemsländerna i Central- och Östeuropa där tillväxten är hög.

— I dessa länder kan de nya bestämmelserna komma att begränsa investeringarna. Bankerna i dessa länder ägs ofta av multinationella koncerner och de nationella aktieägarna är i minoritet. Moderbolagen kan till hemlandet återföra en betydande andel av kapitalet från sina dotterbolag för att uppfylla bestämmelserna på global nivå. När dotterbolagens resurser uttöms, begränsas deras bidrag till finansieringen av den lokala ekonomin. EESK erinrar om att den fria rörligheten för kapital garanteras på EU-nivå, medan bankernas insättningskydd och solvens faller under de nationella myndigheternas behörighetsområde.

5.4 Medlemsstaternas kreditmarknader ser olika ut. I de länder där krediterna är otillräckligt utvecklade kan ett alltför snabbt uppnående av skuldsättningsnivån skapa en finansbubbla. Om tillsynsregler tillämpas på EU-nivå kommer de nationella myndigheterna inte att kunna ingripa tillräckligt snabbt. Det är nödvändigt att förstärka Europeiska bankmyndighetens befogenheter för att stödja harmoniseringen.

5.5 Det är nödvändigt att beakta vissa ursprungsmodeller, som exempelvis kooperativa banker som fungerar på ett smidigt och autonomt sätt. Den reform som de nya bestämmelserna innebär kan inte genomföras utan en övergångsperiod. De kooperativa bankerna är ett viktigt inslag i den lokala utvecklingen, eftersom de agerar till förmån för sina medlemmar, som är såväl insättare som låntagare, dvs. små och medelstora företag, jordbrukare, kommuner och många andra lokala aktörer.

5.6 De stora bankerna eftersträvar investeringar med begränsad risk och större vinster. Därtill finns det en oro för högre beskattning och skuldförluster med avseende på vissa statsskulder.

5.7 Konsolideringsprocessen kommer sannolikt att accelerera. Sparbankerna och de kooperativa bankerna har tillgång till (fristående) finansieringskällor, men de banker som behöver marknaden för sin återfinansiering kommer att tvingas slå sig samman, vilket kommer att inverka negativt på de små och medelstora företagen och på konsumenterna. Vissa banker har köpts upp och därefter åter sålts efter att deras lokala eller regionala nätverk har nedmonterats. Den nationella bankkoncentrationen har varit stor i sektorerna med kooperativa banker och föreningsbanker samt sparbanker.

5.8 En lägre avkastning för bankerna, bland annat på grund av högre finansieringskostnader, och de mycket restriktiva principerna för likviditetsförvaltningen kan medföra höjda bankkostnader och räntesatser för fasta placeringar och för kunders privatkonton.

5.9 Inom ramen för de nya bestämmelserna sker det allt oftare omstruktureringar inom bankerna och användningen av ny teknik ökar (internetbanker, virtuella bankkontor och mobiltelefonbanktjänster).

— Kombinationen av ny teknik och diversifieringen av de produkter som saluförs ökar omläggningen av kontorsnätverken och leder till allt fler bankkontor utan kontanthantering. Bankkontoren utvecklas i riktning mot att enbart erbjuda rådgivning och sälja finansiella produkter. Samtidigt kräver dessa nya överförings- och betalningsformer att omfattande åtgärder vidtas som skydd mot it-angrepp som är ett hot mot transaktioner via internet och mobiltelefoner.

5.10 Utvecklingen av distributionskanalerna kommer på sikt att leda till färre bankkontor och färre arbetstillfällen. Tillämpningen av CRD IV-direktivet kommer att innebära fler arbetstillfällen vid bankernas it-avdelningar och inom riskhantering, på bekostnad av annan bankverksamhet. En kvalitativ social dialog om sysselsättnings- och utbildningsfrågor måste inledas på alla nivåer för att den pågående utvecklingen ska kunna hanteras.

6. Den framtida utvecklingen

6.1 Europaparlamentet har antagit principen om en skatt på finansiella transaktioner och kommissionen undersöker för närvarande möjligheterna att genomföra den. Medlemsstaterna har dock inte lyckats enas i frågan och de amerikanska myndigheterna är negativt inställda. Den låga planerade skattesatsen torde inte utgöra en ohanterlig kostnad för bankerna eller ett internationellt konkurrenshinder. Som EESK har påpekat i två tidigare antagna yttranden⁽¹⁾ är syftet med denna skatt dels att få in nya skatteintäkter, bland annat för att finansiera utvecklingsstödet, dels att nå en förändring av bankernas handlande till förmån för prioriterad finansiering av ekonomin på medellång och lång sikt snarare än spekulativ verksamhet på mycket kort sikt.

⁽¹⁾ EESK:s yttrande av den 29 mars 2012 om Förslag till rådets direktiv om ett gemensamt system för en skatt på finansiella transaktioner och om ändring av direktiv 2008/7/EG – (EUT C 181, 21.6.2012 s. 55) och EESK:s yttrande av den 15 juli 2010 om skatt på finansiella transaktioner (initiativytrande) (2010) (EUT C 44, 11.2.2011 s. 81).

6.2 Frågan om att separera banktjänster för privatpersoner och mindre företag från tjänster som tillhandahålls av finansierings- och investeringsbanker är föremål för en studie på initiativ av kommissionsledamot Michel Barnier, vilket innebär att modellen med universalbanker ifrågasätts. Total åtskillnad, en avgränsning av investeringsbankernas verksamhet och förbud för bankerna att investera för egen räkning diskuteras. Vissa experter motsätter sig dessa förslag, och betonar att universalbanker behövs för att garantera omfattningen och likviditeten på marknaderna samt en bättre finansiering av ekonomin.

6.3 Utvecklingsscenariot för finansvärlden och banksektorn har ändrats under de senaste trettio åren. Öppnandet av marknaderna har lett till en globalisering av finanserna, som i sin tur har bidragit till utvecklingen och spridningen av skatte- och lagstiftningsparadis. Den ökade konkurrensen på global nivå har gynnat uppkomsten av nya finansinstitut, produkter och tjänster.

6.4 De stora bankgrupperna har visat på bristerna och begränsningarna med en tillväxt som gör att goda styresformer är svåra att tillämpa. De kommer att ha en tendens att bli mindre i syfte att bli stabilare, med inte så markanta men mer förutsägbara vinstvariationer och inga överdrivna bonusar. De kommer att inrikta sin verksamhet på basjänster, som exempelvis mottagande av insättningar och kreditgivning samt begränsa utbudet av andra tjänster. De kommer också att begränsa sin

internationella expansion och inrikta sin verksamhet på marknader med högre tillväxt, vilket kommer att begränsa deras avkastning.

6.5 Tack vare de nya bestämmelserna kommer utdelningen av bonusar och förfarandena för att belöna personer i chefsställning att omfattas av ett större ansvarstagande och underställas strängare kontroller.

6.6 En bankkontroll som omfattar alla typer av finansiella företag skulle göra det möjligt att kontrollera verksamheten vid institut som bedriver bankliknande verksamhet (t.ex. skuggbanker).

6.7 Bindande regler måste införas för tillträde till bankyrket så att man möjliggör anställning av personal med en kompetens som skapar tillförsikt hos kunderna och investerarna.

6.8 När det statliga och internationella stöd som är en följd av de finansiella kriserna upphör, kommer sektorn i sin helhet sannolikt att utvecklas i linje med det ekonomiska läget och utvecklingen av ny teknik, men framför allt enligt strategier som är anpassade till varje välstyrt företag. Bankerna kommer att ha den svåra uppgiften att bevara sin trovärdighet som långgivare till realekonomin samtidigt som de ställs inför högre finansieringskostnader och lägre avkastning.

Bryssel den 12 juli 2012

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Staffan NILSSON